

Observatoriul este de done ori in septimana, mercuria si sambata.

Prețului

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dăsu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in lăintrulu monarhiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In străinatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Ori-ce inserate, se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a si a treia câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu. Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu in Sibiu.

Nr. 28.

Sibiu, 7/19 Aprile 1879.

Anulu II.

Atitudinea noastră fatia cu magiarisarea școlilor poporali-elementare!

(Urmare.)

Tineti-ve bine, voi professori dela institutele pedagogice confessionali! In câteva ore pe septimana aveti se tornati cu leicuti'a*) in creerii școlilor cunosciinti'a limbei magiare asia, că apoi candu va cercetă si controlă inspectorulu, bietii de ei se-lu satisfac pe deplinu cu respunsurile, încātu se pōta face not'a in catalogu: „Láttam és helyesnek találtam“, adeca romanese: „am vedutu si amu aflatu in regula“; că-ci la din contra, o veti pati reu; inspectorulu nemulțiamitu va face aretare la ministru, că professorii din institutele pedagogice confessionali nu sunt capabili de a propune studiulu limbei magiare conformu recerintelor prescise in lege, si atunci pacostea e gat'a, de órece ministru va pretinde categoricu dela autoritatea școlii confessionale, că se suplinésca acestu defectu, se'si puna altu professoru mai aptu, că-ci la din contra, i va tramite elu unulu, din Ungari'a de susu, séu dela preparandi'a de statu.

Asemenea, bá inca si mai rigurosa procedura contine proiectulu de lege fatia de invetiatorii școlilor noastre dela sate, pentru-că acolo inspectorulu va face destule secaturi cu bietii dascali; elu — dupa instructiunile rezervate ale ministrului, va pretinde si mai categoricu, că invetiatoriulu care a facutu dejă esamenu de calificatiune si din studiulu limbei magiare, inca se fia in stare a turná totu cu leic'a in capatiunile bietiloru baiati gramatic'a magiara asia, că aceia se si pricépa bine ceea ce a scrisu celebrulu poetu „Vörösmarti“, — că adeca: „minden ember legyen ember és magyar“, totu omulu se fia omu si magiaru.

Si cá se se si pōta realizá acést'a, — conformu asecurarii ministrului — escelenti'a sa va ingrigi a pune in posturile intregitorie de inspectori individi de aceia, carii se nu pōta fi inspirati si influintiati de nici o consideratiune contraria ideei si tendintiei de magiarisare; ómeni cu totulu straini, necunoscuti in regiunile si societatile cercului inspectoralu; éra pe unde poporatiunea este mai

*) Cornu de turnatu fluide, leica, pâlnia, hune mold., ung. tölcser.

compacta de nemagiari, séu chiaru mestecata, va pune inspectori acuirati din partile curatu locuite de magiari (törzs magyar), ér' pre cei dejă actualu aplicati in functiuni de aceste ii va controlă cu tōta rigōrea prin comitii supremi (perfectii) comitatelor.

Éca mesurile si midiulócele, prin care ministru si-a datu parol'a, că va demonstrá contrariulu afirmatiuniloru din memorabil'a adresa a deputatiunei nōstre, adeca că elu va aretá, cūmca dispusetiunile legi votate sunt executabile (kivihető) si cūmca argumentele din adresa sunt nefundate si numai frase gōle! Viitoriulu ne va aretá si le va pune pe paginile istoriei; stāndu noi inse in fati'a pericolulu amennitiatoriu, a intrarii in viétia si aplicarii mentionatei legi, dupa suprimerea si curmarea tuturoru incercariloru de remedii, ce atitudine aru trebui se luamu acum, celu pucinu fatia de modalitatea executarii amintitei legi?

Politic'a siovinista si terorizarea arbitrara dela dualismu incōce, ne-au respinsu de pe tōte terenele, in cātu — precum ne persiféza totu ei astadi, — noi romanii abia mai avemu vre-o doi deputati in legislatiunea tierii, carii necum se se mai pōta grupá intr'unu clubu cātu de micu, abia isi voru ridicá vocea in parlamentu cu ocasiunea desbaterii proiectulu, pentru-că sbirii cei din opozițiunea extrema a dietei de siguru ii voru amutí prin aberatiunile indatinat; inse cu tōte acestea, deputatii nostri romani se'si tina de cea mai santa detorintia a nu lipsi din bancele loru atunci, candu proiectulu de lege cestiunatu se va pune la ordinea dilei spre desbateru meritoria.

Ei, deputatii nostri romani, pucini la numeru cāti sunt, inca de acum aru trebui se se consulte despre o pasire solidara, — abstragēndu dela partid'a carei'a apartine unulu séu altulu dintre ei, — buna óra dupa esemplulu sasiloru. Si cá pasirea si atitudinea solidara se fia celu pucinu in-punctōria si de unu efectu mai respectabilu: se incerce unu feliu de angagiamentu reciproc de consolidare, respective coalitiune séu fusiune cu ceialti deputati nemagiari, spre a pasí uniformu intr'una si aceeasi directiune, fiindu cestiunea si asia de una si aceeasi natura, ce amenintia de o potriua interesele de esistencia ale nationalitatiloru nemagiare.

Dar' la totu casulu, déca acésta solidaritate,

fia din ori-ce consideratiuni, nu ar fi posibilu, sau chiaru dupa opiniunea deputatoru nostri romani neconsulta, atunci densii se nu pregete a'si face detorinti'a că adeverati fii ai unei natiunei amenintiate atātu de cumplitu chiar de cătra acei compatrioti, carii ori candu se vedu si ei amenintiat de cătra altii mai puternici si nedrepti, neloiali, totudeauna simuléza a ne intinde man'a de fratietate; carii din esperienti'a funestulu intervalu absolutisticu de diece ani n'au invetiatu si nu s'au intieptitu că se recunōsca, cātu de greu ne dóre si ne apasa pe noi absolutismulu loru constitutiunali in care ne-au inbelciugatu ei, că domni de 12 ani incōci. Se le scia viitoriulu!

In fine, la optu dile dupa ss. pasci, in dominec'a Tomei, sínódele eparchiali ale bisericei romane ortodoxe din Ungari'a si Transilvani'a, se intrunescu in sesiunea regulata prin Statutulu organicu. Credemu că aceste corporatiuni representative ale intregulu cleru si poporu romanu ortodoxu, voru intimpiná si salutá cu o viua bucuria pasii archiereiloru si consistorialoru, apoi luandu actu ér' numai de justificare pentru istoria si posteritate, in cointielegere solidara se voru face interpretii doririloru afundu simtite ale crestiniiloru fatia de mesurile periculose, cu cari se amenintia autonomi'a bisericei nationale.

Mai pre susu de tōte voru grigí, că organele scolastice confessionali se fia la culmea misiunei loru, apte de a priveghiá si a paralisá ori-ce incercari de fortia si violentia ale organeloru inspectiunei de statu, pe care ni le punu in perspectiva dispositiunile legi de magiarisare!!

(Va urmá.)

Atentatul asupra imperatului Rusiei.

Déca s'au mai indouitu cineva pana acuma despre starea anormala si exceptionala in care se afla marele imperiu alu Rusiei cu cele 80 miliōne de locuitori ai sei, apoi evenimentele mai recente si cu deosebire, atentatul comisu in din'a Sf. Pasci asupra persōnei imperatului Alesandru II este de natura a 'i servi de prob'a cea mai elocenta si a 'i demonstrá pana la evidentiua, ca Russi'a se afla in prediu'a unei revolutiuni sociale, ale carei peripetii

Toti mesenii se pusera pe rīsu, si mai toti i strigara:

— Esopu, nu dice nu! Esopu esci convinsu! Esopu ai cumperatu cutare ferma, cutare casa! Esopu negustorescu in tōte lucrurile! Esopu ne jnprumuti tuturoru bani! De aceea nu suntemu superati [pe tine, Esopu banchieru! Esopu Harpagon! Esopu Grandet! Dara marturisesce celu pucinu, ca acesti bani sunt banii domnului teu, si ca 'lu jefuiescu fara de crutiare, si ca ilu jupoi că unu lupu flamendu, ca ilu furi tu singuru catu cei mai hoti intendanti la olalta!

Vallombreuse ilu priveá cu o mirare nespusa, cu unu felu de mila comica. Asia ca ilu intrebá din nou:

— Dara adeverate se fia tōte acestea, bietulu meu Esopu?

Betranulu isi reluase tienut'a sa plecata, privirea sa chiorisia, surisulu seu satanicu.

Respunse in fine:

— Ce vrei, domnule marquisu, pasiunea e mai tare cá mine. Incepusem cu domnulu tatalu dvōstra, care incepuse se cam stirbésca patrimoniulu Vallombreusiloru . . . si acum cu dta imi e atatu de lesne, in catu nu me pociu opri de a dá cu man'a prin sacu, si dieu! n'o prea scotu gōla. S'apoi, candu e vorb'a, acésta e gresial'a dtale. De ce nu te ferescu pucinu?

Vallombreuse la rondulu seu se puse pe rīsu si respunse:

— Nevinovati'a ta me desarmédia . . . si totu ti-asiu mai ertá hotiile; dar' rapacitatea ce intrebuintiedi la camata, chiar' cu mine, pe care ar trebui, imi pare, se me cruti pucinu! Dara bine, multu iti placu tie banii Esopu?

Totu asia de linistitu, si de zimbitoru, respunse:

— Ce vrei domnule marquisu! acesti domni totu spunu ca cu bani se cumpera totu, ca banulu pōte totu, ca banulu este totu. . . Vreau se am si eu bani.

— Pentru tine?

— Dá, domnule marquisu, amu onóre se . . .

— Si inclinandu-se printr'o profunda inclinare, se pregatea se ésa.

Foisiór'a „Observatoriului“.

Domnisiór'a Esopu.

Novela de: Charles Deslys.

Traducere de: Dimitrie Petrescu.

(Urmare.)

— Bravo pentru discursulu acesta! respunse vicomtele, pe candu turná marquisulu. Dara da'mi vocea se 'ti spunu o pedagogule, ca scól'a ta pōte se fia aceea a placutelor viciuri, dara nu tocmai aceea a nobileloru virtuti.

— Cine scie? reluá Vallombreuse, dupa ce amu aretatu cum trebuie se cadu, voiu sci pōte se aratu si cum se te rēdici.

— Si pe care scena, scumpe marquise?

— Nu sciu, vicomte; dar' am cá si o presimtire, cá unu felu de nerabdare a acestui rol, si speru ca vei fi primul a me aplaudá.

— Fia! si candu debutedi?

— Catu se va potea mai curendu. Indata ce voiu fi mancatu ultimii mei ludovici . . . si vedi prea bine, ca voiu termina iute, me grabescu.

— Cu ajutoriulu lui Esopu.

— Tocmai, vicomte. De aceea i si suntu datoru, ba chiar recunoscōtoru; ve propunu se bemu in sanetatea lui, domniloru: In sanetatea lui Esopu!

Chiaru in momentulu candu toti comesenii repetau in coru acestu toastu, Esopu, aparú pe pragu.

II.

Nici-odata acestu mare cocosiatu nu se aratase atātu de respectuosu, atātu de demnu, atātu de adevratu servitoru de curte boierésca.

De si erá intendantu, adeca, nu mai erá servitoru, inbracamintea sa totusi mirosea inca a livrea. Purtá unu

mare fracu taiatu aprópe cá o haina à la française, o lunga giletca de plisa, pantaloni scurti si ciorapi de matase, tōte de negrulu celu mai frumosu.

Adaogati la tōte acestea nisce pantofi cu catarama de argintu, unu guleru cu mici incredituri, o legatura alba si sub braci u palaria rotunda, pe care o purtá ca unu claque.

Inaintá catre tenerulu seu domnu si se plecá inaintea lui atatu de multu, in catu fruntea sa cea plesuiva pe langa care fluturau cativa ultimi peri carunti, atinse aprópe nivelulu mesei:

— Domnulu marquisu m'a chiamatu, dise elu, eata me cu totulu la ordinele sale.

— Esope, respunse Vallombreuse, am perdutu asta nópte. Imi trebuie bani.

— Catu? intrebá betranulu, innabusindu o inperceptibila miscare de dorere.

— Dvōstra domniloru trebuie se respundeti . . . spuneti fia-care ce ve dorediu.

Esopu isi luá carnetulu si facú giurulu mesei.

Fiacare comesénu spuse numerulu seu, insocindu 'lu de cate o gluma la adres'a betranului cocosiatu. Cu totii ilu chiamau dupa porecl'a sa de Esopu.

Densulu, fara a se turburá isi urmá drumulu. Candu ajunse langa tenerulu seu domnu, facú aditiunea si dise:

— D. Marquisu datorédia trei dieci si sépte de mii, cincii sute siese dieci franci.

— Poti se mi'i inprumuti Esopu?

— Indata. Unu gentilomu platesce datoriile sale din jocu in doue dieci si patru de óre; unu Vallombreuse, pe locu. Aveamu tocmai nisce fonduri gat'a, se le ducu la banchierulu meu, eata-le.

Deschisese unu portofoliu, din care scōse o multime de bilete de banca, representandu o suma in adeveru superiōra aceleia pe care o cerea marquisulu.

— Ce Pactolu! strigá acesta; asia dara e adevratu sirmanulu meu Esopu, ca me furi fara mila?

Betranulu facú o prima miscare de demnitate lovita.

astadi inca nu este nimenea în stare a le întrevedea.

Este cunoscutu, ca din tóte statele moderne ale Europei, singuru numai Russi'a este lipsita de unu gubernu reprezentativu si ca Tiarulu este nu numai capulu autocratu alu statului dar' totu odata si capu alu bisericeii nationale russesci. In Russi'a domnește inca in form'a sa cea mai primitiva si hidósa despotismulu feudal, in aliantia cu o teocratia servila si ignoranta. Poporulu russescu care reprezenta unu mosaicu întregu de diferite semintii a fostu si este consideratu inca pana in diu'a de astadi, din partea claselor privilegiate de sclavu alu loru, lipsitu de vointia si de ori ce drepturi, tocmai asia precum erau si celelalte popóra ale Europei înainte de revolutiunea cea mare din Franci'a.

Proclamarea drepturilor omenești in Americ'a si in Franci'a, precum si revolutiunile prin care au trecut popórale civilizate ale apusului europénu au trecut la parere fara cá se fi exercitatu vre-o inpressiune ori se fi fi lasatu urme in viati'a sociala a poporului russescu. Despotismulu asiaticu alu Tiariloru a sciutu se isolede prin mesurile sale tiranice si prin terorismulu seu burocraticu pe popóru russescu de întregu restulu Europei civilizate, si a-lu tinea in somnulu letargicu alu sclaviei si in obscuritatea fanaticismulu religiosu si alu superstitiunii celei mai barbare. Ori ce incercare de emancipare, ori ce aspiratiune de libertate a fostu si este inca pedepsita cu mórte si cu deportatiune la Siberi'a, pe acarei campii ghetiose si in ale carei mine de plumbu lipsite de radiele sórelui si-au aflatu mii si mii de fiintie omenești mormentulu loru lugubru si solitaru.

Dar' despotismulu totu n'a fostu in stare se inchidia fruntariile imperiului russescu in modu asia de hermeticu, pentru cá se nu strabata si acolo ideile salvátore ale libertatii si ale civilizatiunii moderne. Pe nesimtite si in contra tuturor mesurilor asupritóre, clasele superióre ale societatii russesci, adapanduse cu o sete invapaiata din abondantele si vivificátorele isvóre ale sciintiei si ale civilizatiunii moderne, au dusu cu sine la reintórcere in patrie, luminele secolului in care traimu. Generatiunile presente ale inteligentiei russesci au primitu o educatiune cu totul européna, asia ca între ele si poporulu russescu se afla unu abisu fórté mare cu privire la gradulu de desvoltare intelectuala.

Dar' ori catu de mare ar fi acelu abisu totusi esista o punte de trecere si de comunicatiune între mass'a poporului si între clasele inteligente si aceea este: aspiratiunea la libertate si dorulu de a se emancipá din lantiurile despotismulu. Instinctulu si bunulu simtiu alu poporului russescu i dictéda a face cauza comuna cu

Toti mesenii strigara in acelasu momentu:

— Esopu are vicii aseunse! . . . Esopu vrea se ne stropéscu la rodulu seu cu propriile nóstre trasuri! . . . Esopu e inamoratu! . . . Esopu vrea se se însóre! . . . Esopu vrea se ia de socie pe mam'a Grigogne cá se praséscu nisce mari polichinelli!

Indiferentu la tóte aceste sarcasme, sirmanulu cocosiatu întorcea spatele.

Unulu zari esindu din posunarele hainei lui ceva infasiuratu într'o chartia de matase.

A apucá acelu obiectu, a'i rupe invelitóra, fú lucru de unu minutu.

O papusia aparú la vederea meseniloru.

Si cu totii se grabira a strigá:

— Esopu e tata de familie! . . . Esopu are unu puiu femininu! . . . o tenera guanasié! . . . O mica chimpandia! . . . O dragutia macagua! . . . Trebuie se fia sluta si cocosiata cá tatalu seu . . . si in peptu si in spate! Urá! urá pentru domniórá Quasimodo! domniórá Esopu for ever.

Dejá betranulu se indreptase. Cocósi'a sa aprópe perise. Cu o fórté mare si fórté adeverata demnitate in atitudine, in privire, in voce, elu respunse.

— Dá domniloru, am o fiica . . . si pentru densa vreau se fiu bogatu . . . Dá, dá, pentru fiic'a mea!

Erá superbu in acestu momentu, superbu cá Triboulet din Regele isi petrece. Dara nebunatic'a tinerime care nu'i dá pace, nu fú de locu misicata. Acésta etate e fara mila!

Dejá din tóte partile se redicá o noua ecsplosiune de batjocuri, de huete si risete.

Din fericire, Vallombreuse, la rondulu seu, lua lucrulu in seriosu.

— Destulu, domniloru, imi aducu acum aminte ca sunt nasiulu d-siórei Esopu. Respectu finei mele! Se i se inapoiédie papusi'a . . . tatalu ei se se retraga in pace . . . éra noi se trecemu la champanie.

Vallombreuse fú ascultatu. Betranulu se potú furisiá, nu fara a fi disu tenerului seu domnu, cu sentimentulu unei profunde recunoscintie:

— Multiurescu, domnule marquisu! iti multiurescu . . . mai cu séma pentru dens'a! (Va urmá.)

conspiratorii revolutionari, presimindu ca ei i voiescu binele lui. Asia a fostu in totdeauna si asia va fi si de aci 'nainte. Nici unu poporu, fia elu ori catu de remasu inapoi in civilizatiune, nu isi va iubi pe asupritorii sei, ci va luptá si va urmá acelora carii voru aspirá si se voru sacrificá pentru emanciparea lui.

Precum vedemu, nici poporulu russescu nu face exceptiune dela acésta regula. Elu astadi face cauza comuna cu nihilistii, carii dupa ce au studiatu istori'a revolutiuniloru, se prepara si sunt gat'a a incepe lupt'a, decisi fiindu a isi urmá scopulu loru finalu cu tóte consecintiele sale..

Revolutionarii russesci au avutu destula lealitate cá in mai multe renduri se isi esprime dorintiele loru si se céra implinirea acelora, care nu este alta, de catu darea unei constitutiuni. Despotismulu inse, crediendu-se atotu-poternicu, au descóndideratu acele pretensiuni legitime ale poporului russescu si astadi ilu vedemu decisu a isi apará cu ori ce pretiu privilegiatele si prerogativele sale. Rebelulu este declarat. Pe de o parte despotismulu cesaro-papisticu, éra pe de alt'a întregu poporulu russescu, care nu astépta decatu momentulu propice, pentru cá se scape si se pedepséscu pe asupritorii sei seculari.

Atentatele comise asupra instrumentelor despotismulu russescu si a creatureloru sale, precum si atentatulu comisu asupra persónei inviolabile si sacre a Tiarului nu sunt decatu numai fulgerele care prevestescu eruptiunea vulcanulu clocotindu. Asia s'au inceputu tóte revolutiunile din lume si asia se incepe si marea revolutiune russéscu, care este in ajunu de a erupe, déca despotismulu nu se va decide cu o óra mai înainte se asculte si se se supuna vointiei poporului desteptatu.

Ar fi fórté la tempu si consultu, cá tóte gubernelne despotice si tiranice care mai esista inca si afara de Russi'a, se-si traga bine sém'a pana mai este tempu, pentru cá se nu o patiesca asemenea, séu inca si mai reu cá celu turcescu si celu russescu. Camilu.

Revista politica.

Sibiin, 18 Aprilie st. n. 1879.

Capital'a imperiului austro-ungaru, frumós'a si eternu vesel'a Vien'a, se pregatesce a serbá diu'a de 24 Aprilie, adeca diu'a aniversarii casatoriei de argintu a M. M. Loru imperatulu si imperatés'a. Acea serbatóre de unu caracteru cu totul dinasticu, promite a fi cátu se póte de marétia si stralucita. Din tóte provinciile monarchiei se voru duce deputatiuni felicitátore la Vien'a, pentru cá se depuna in man'a monarchulu adrese omagiale. Serbatórea se va incepe prin sántirea frumósei biserici votive, care s'au edificatu in memori'a si in semnu de recunoscintia pentru fericit'a scapare a Maiestatii Sale din atentatulu care a fostu facutu asupr'a persónei sale in diu'a de 18 Februaru 1853 de cátra ungurulu Joanu Libényi.

Indata ce s'a facutu cunoscutu atentatulu comisu in diu'a Sf. Pasci asupra imperatulu Russiei, de cátra unu functionariu din ministeriulu de finantie anume Solowjef, toti suveranii, presiedintii republicelor francesca si americana, pana si sultanulu se grabira a tramite telegrame de felicitare la St. Petersburg. La Parisu se respandise scirea, ca in capital'a Russiei ar fi eclatatu revolutiunea, dar' pana acuma acésta scire nu s'au adeveritu, ba telegramele oficióse russesci ne spunu, ca imperatulu Alecsandru, pucine óre dupa comiterea atentatulu au esitu la preambulare singuru, fara de nici o suita si s'au aretatu poporulu.

Imperatulu Russiei este superstitiosu si sufere de o profunda melancolia, care si pana acuma a fostu esplotata in modulu celu mai neconscientiosu de catra consiliarii sei. Acuma in urm'a celoru intemperate se astépta, cá reactiunea si camaril'a privilegiata si feudala se consiliedie pe imperatulu a lua mesurile cele mai tiranice si teroristóre in contra liberalismulu si a propagatoriloru lui. Daca Tiarulu va dá ascultare acelor consiliari, apoi prin acele mesuri, elu nu numai ca nu va fi in stare se inpedece misicarea si agitatiunea déjà pornita, ci mai multu inca o va provocá. Urmarea va fi, ca întregu poporulu russescu va conspirá in contra despotismulu autocratu si nu se va linisti, pana candu nu ilu va nimici.

Nu incupe nici o indoiala, ca situatiunea interna a imperiului russescu va influentiá si asupra politiceii sale esterne. Lumea din ce in ce au inceputu a se convinge ca Russi'a nu este atatu de poternica si de inspaimentátore precum se credea, si ca colosulu nordicu are pecióre de lutu. Va

depinde deci dela politic'a ce o voru urmá celelalte state europene, pentru cá cestiunea pendinta a Orientulu se fia deslegata, nu in favorulu intereselor exclusivu panslavistice, precum voieste principele Gortciacof, ci in acelea ale Europei civilizate.

Monitorulu Romaniei publica decretulu prin care se ficséda dille pentru alegerile viitóre:

Colegiurile electorale pentru alegerea deputatiloru si senatoriloru noualoru Adunari sunt convocate in ordinea si la termenile de mai la vale:

Pentru deputati:

Colegiulu	I,	in diu'a de 3 Maiu st. v.
"	II,	" " " 5 "
"	III,	" " " 7 "
"	IV,	" " " 9 "

In dille 27 si 28 Aprilie se voru alege delegatii colegiului IV, conformu art. 48 din legea electorala.

Pentru senatori:

Colegiurile	I,	in diu'a de 11 Maiu st. v.
"	II,	" " " 13 "

Colegiurile universitatiloru din Bucuresci si Jasi voru alege in diu'a de 15 Maiu.

Delegatulu gubernulu romanu in comisiunea medicala internationala pentru epidemi'a din Russi'a Dr. Z. Petrescu, a tramisu din Astrahanu gubernulu romanu urmatórea telegrama d. dato: 4 Aprilie a. c.

„Terminandu cercetarile epidemiologice, toti delegatii voru avea o conferintia Dumineca, pentru a se pronuntia asupra originei pestei din Wetlianca. — Luni me întoreu la Bucuresci.“

Transilvani'a.

— Sibiin, 6/18 Aprilie. In nenumeratele lupte grele pentru esistencia, locuitorii acéstei comune cetatiene si ai comunelor invecinate petrecura serbatorile in buna stare si in liniste sufletéscu multu mai mare decatu in anulu trecut, pre candu dupa trei ani sterpi, poporatiunea rurala necum se cugete la „colaci si oua rosii“, nu avea nici macaru mamaliga gola de ajunsu, éra comerciulu pe la orasie amortise cu totul. Estimpu locuitorii daca nu au bani, incai au ce manca. Dara daca sunt bucate si alte victualii de ajunsu, atunci mai cerculéda si bani. Se cunoscea acésta in vinerea pasciloru cá dio'a tergului de septemana, in care venisera atati tergoveti, cáti in a. tr. n'au fostu nici la cele de tíera. Erá si bisericelne cercetate multu mai bine de cátu in ani de saracia, cá-ci anume poporulu nostru romanescu din acestea tinuturi indata-ce se simte cu vreo doi banisiori in punga, merge la biserica, éra candu nu are, ii vene greu se mérga si se nu póta dá nici la lipsele bisericeii, nici pentru sufletele celoru repausati, nici la saraci.

Despre starea semenaturiloru avemu din mai multe parti ale tíerei fórté bune pentru clasele consumatóre, dara camu neplacute pentru cele agricultóre; cá-ci adeca semenaturile de tótna au ernatu prea bine, éra in unele regiuni au crescutu asia de multu si dese, in cátu proprietarii de oi le mana preste ele, cá pascendu-le cevasi, se mai intardie in crescere, cá se nu cadia la pamentu pre candu se ingreuna spicele si dau ploi mari cu venturi. Numai din comitatulu Salagiului ni se scrie dela unu locu, cá apele exundate au facutu si pe acolo in unele hotara stricatiune mare. Din 11 piatie transilvane comparandu pretiurile avute in septemana patimiloru, aflamu între altele, cá hectolitr'a (70 cupe de ardealu) de gráu curatu nicairi nu a fostu mai scumpu cá 7 fl. 50 cri, de ex. cá in Secuime (Giurgiu St. Nicóra), dara pe la Clusiu, Desiu, Reginu numai 4.20 pana la 4.65; secar'a se vendú totu numai in Secuime cu câte 4 fl., éra in alte parti cu 3.40 pana 3.50; papusoiulu candu a fostu mai scumpu s'a datu cu 4 fl. dara la Clusiu si Reginu numai cu 2.10, in Sibiin camu cu 3 fl.; ovesulu pe unde e mai scumpu, se platesce cu 2 fl. 30 cr., pe airea cu 1.50—2 fl.

In dio'a de pasci ne plouá pucinu; de atunci avemu venturi tari, mai alesu de amiédi spre séra, éra preste di dete câte o caldura, cum nu prea este usitata in Aprilie, cunoscutu de schimbatiunu si ploiosu. Vegetatiunea inaintéda minunatu, numai de bruma de amu remanea aparati.

In serbatori Escel. sa domnulu arhiepiscopu si mitropolitu Mironu Romanulu binevoi a intruni cá totu-deauna la dille mari, la mésa câte unu numeru frumosu de óspeti din clasele alese ale societatiei nóstre. In cursulu septemanei incepura a veni successive din deputatii alesi pe câte 3 ani la sinodulu archidiececanu, care se va deschide in duminec'a Tomei.

— (Denumire.) In loculu binemeritatulu Bielz, care din caus'a perderei vederiloru a mersu in pensiune, pentru comitatulu Sibiului fu denumitu inspectoru reg. de scóle Emilu Trauschenfels, alu patruea frate, de origine brasiovenu, dintr'o familia patriciana.

Correspondentie particulare ale „Observatoriului“.

— Din comitatulu Marmatiei (Maramurasu.) Suntemu intrebati, că dupa tragicomedi'a jocata in acea parte a diecesei gherlene, in urmarea caletoriei archipastoriloru sufletesci intreprinse la Vien'a, ce se va fi mai intemplantu cu cei 60 mii de romani din comitatulu Marmatiei, vecinu cu Bucovin'a si cu Transilvani'a. Este forțe frumosu dela romani, că până si de pre la Cernauti si Sucév'a se interessédia de sörtea confratiloru vecini.

In diet'a Transilvaniei dintre anii 1863—5 pusu fiindu la ordinea dilei si proiectulu de lege pentru impartirea politica a tieriei dupa nationalitati genetice, sasii nostrii s'au certatu septemani intregi cu romanii numai pentru vreo doue sate sasesci, ratacite si cu totulu isolate de corpulu loru nationale, anume in districtulu Fagarsului si pe airea. Cu acea tinuta a loru sasii au datu atunci, că si la alte ocațiuni nenumerate din trecutu, exemplu stralucitu, cum trebuie se si iubésca cineva natiunea, cum se si apere sangele, existenti'a homogena si onörea sa nationale, éra celoru nici caldi nici reci, si toturoru renegatiloru le-au datu lectiunea meritata. „Nu vomu suferi a se valachisa unu singuru sasu, precum nu ceremu nici se se germanisedie unu singuru romanu; corciturile prea multe si bastardii nationali infecta si corumpu tóte calitatile bune ale unei natiuni, éra cele rele se multiescu prin tensii.“ Acesta era limbagiulu de atunci alu sasiloru, limbagiu scosu din esperienti'a secoliloru.

Trei corespondentie lungi, pe care le mai avemu dela 13/1 Martiu încöce, se potu reduce in essenti'a loru la urmatóriele:

Pre candu dn. viceprefectu (vicecomite) Mihalca si subprefectii (szolgabiró) colportá prin tóte comunele romanesci petitiunea, prin care se cerea introducerea obligata a limbéi magiare in cele mai multe comune romanesci, abia câteva preoti sciá ceva despre pasii archiereiloru facuti contra despotismulu de limba, si nu sciá nimeni nimicu de ceea ce nu vrea in acésta cestiune immensa maioritate a natiunei romanesci. Dupa câteva dile aflandu de modulu cumu au fostu pacaliti si adusi in opozitiune flagranta si scandalösa cu archiereii si cu consistóriele, cei mai multi au simtitu mustrare de consciintia si rusine pentru nespusa usoratare de minte cu care au lucratu; au crediutu inse că era prea tardiu de a si mai retrage subscriptiunile. Singuru in comun'a Valeni s'au scölatu toti fruntasii cu dn. parochu Basiliu Onitiu in frunte si intr'o petitiune adressata comitelui supremu Lonyay de dato 10 Martiu au declarat, că pe langa ce petitiunea prin care se cerea limba magiara, a fostu subscrisa numai de o minoritate, care si ea se vede insielata prin esplicatiunile intortocate ce li s'au facutu cu ocaziunea subscriptiunei, asia ei toti le retragu si röga pe prefectu, ca se nu le inaintedia la monarchu. Aceiasi poporeni inse, temendu-se cum se pare, cu totu dreptulu, că dn. Lonyay nu va fi asia de naivu, ca se le faca pe voia, in 4/16 Martiu au subscrisu una suplica de a dreptulu cătra imperatul, föra se cugete, că si acésta va avea aceeasi sörte, si că intre impregiarile actuali primele loru subscriptiuni, prin care cerea limba magiara, ei cá romani, sunt considerate mai multu decâtu unu buldiu mare de aur. Daca Maramurasianii simtu in adeveru caintia sincera si profunda pentru marea secatura ce au facutu, pentru palm'a ce au cutediatu ei a trage archiereiloru si consistórieiloru, atunci calea caintiei le stá deschisa numai cătra ordinariatulu loru dela Gherla si cătra mitropolitulu loru dela Blasiu; la acelea doue locuri sunt ei toti datoru a cere ertare in genunchi, cu manile incrucite asupra peptului, pentru lovitur'a ce au datu ei bisericeii proprie si auctoritatiloru eclesiastice, facéndu totuodata rusine si natiunei romanesci.

Dupa una corespondentie din 3 Aprile, contra locuitoriloru din Valeni s'a pornitu investigatiune din caus'a petitiunei si protestulorulu; cu alte cuvente, dreptulu de petitiune recunoscutu că unulu din drepturile fundamentali, chiaru si in Turci'a, locuitoriloru din comitatulu Marmatiei li se disputa prin presiune oficiale. Daca acelu comitatu ar mai face cá odinóra, parte din marele principatu alu Transilvaniei, atunci totu ne-amu mai explica procedur'a acésta, din puterea manei libere, date de cătra diet'a Ungariei organelorü gubernementali asupra nöstra, că se ne tractedia dupa instructiuni specialu si esceptionali. Asia inse nu pricepem, cum in comitatulu Marmatiei romanii si preotii loru sunt chiaru provocati a subscrisu petitiuni si suplice contra episcopulu si consistoriulu, in cause scolastice si eclesiastice, éra contra solgabairiloru nu le este permisu a se plange.

Modest'a nöstra rogare cătra preasantitiu archierei ar fi, că se intrebe la locurile politice mai inalte, daca fiu sufletesci ai loru mai potu face usu de dreptulu petitiunei sau nu. Se intrebe cu atátu mai virtosu, cu

cátu preass. loru sciu bine, ca dela 6/18 Februariu încöce s'au aflatu destui ómeni, anume si publicisti impertinenti, cari au cutediatu se denega chiaru si Mitropolitiloru, episcopiloru, consiliariloru actuali intimi, dreptulu de petitiune; cu alte cuvente: acei terroristi voru se sugrume din romani ori-ce urme de libertate, nu numai nationale, ci si individuale.

— Din comitatulu Satmaru. Se asteptá si din acelu comitatu sciri mai exacte decâtu s'au vedutu până acum in press'a romanésca despre starea de acolo a romanismulu; tocma inse intru asteptarea unoru informatiuni demne de tóta atentiunea, noi ne-amu feritu până acum pre cătu s'a potutu, de publicarea unoru sciri fragmentarie, din care se nu'ti poti formá o idea chiara. Atáta remane adeveru cunoscutu de 35 de ani, că romanismulu in acelea regiuni este forțe periclitatu. Din corespondentiele parochiloru repausati Moise S. Noacu si Ioanu Munteanu dintre anii 1842 et 1848 este bine cunoscutu, că in unele comune romanesci inča pe atunci se tinea predice unguresci de cătra preoti romanesci si ruteni, crescuti in scóle straine, in cătu nu'si mai cunosea, decâtu forțe reu, limb'a materna; prin urmare nu prea avemu se ne miramu de ceea ce vedemu in timpulu de facia. Unu exemplu tristu si rusinatoriu de successiv'a desnacionalizare ni se dá chiaru din orasiulu Satmaru in urmatóriele corespondentie din 10 Aprile st. n.

In unulu din nrii mai de apröpe ai „Observatoriulu“ si-a luat cineva ostendé'a de a scrie ceva despre lucrurile si starea romaniloru din Satu-mare. Eu credu că atátu Dv. cătu si onor. publicu cetitoriu romanu a observatu cu dorere, că din acésta provincia romana forțe arare-ori se stracara in publicitate câte o scire, sau de se si intempla asia ceva, lucrulu nu e in favörea causei nationale romane; din contra, corespondentii sunt siliti a constata unele fapte triste, simptome ale unei stricatiuni ce röde la trupin'a vietiei nöstre nationali. Asia a fostu si fapt'a inregistrata in numerulu amentitu.

Pentru cá publiculu romanu se fia in cătu-va orientatu despre vieti'a si activitatea romaniloru Satu-mareni, voi descrie câte ceva in acésta epistola, incependu dupa natur'a lucrulu, dela capetenia, dela centru.

E dreptu că numai per abusum se póte numi centrulu romaniloru din provinci'a acésta, totusi considerandu că inimicii si-au datu tóta silinti'a cá se desnacionalisedie pe romanii din orasiulu Satu-marelu, cá asia din acestu recipiente principale veninulu se se derive in giuru, starea lucruriloru de aci din locu, merita speciale consideratiune.

Reflectandu antaiu la tempulu celu mai de apröpe trecut, damu de urmatóreele fapte: Romanii au ocupatu partea orasiulu Satu-maru proprie numita asia. Aci au formatu ei una comunitate besericésca romana. Erau între ei ómeni de influintia mare si forțe avuti, precum unu Simleuanu, Petru Popu s. a., ale caroru nume se amentescu si astadi cu totu respectulu. Numele unoru familii stravechi in Satu-mare, precum: Radu, Groza, Anca, Marcu, Giroltanu, Popu, Muresianu, Lazaranu s. a. dovedescu in destulu romanitate originale a acestei communitati. In beserica nu era vorb'a de predica magiara, nice in scol'a confessionala romana de „hazádnak rendületlenül,“ cá imnu nationalu.

Dupa unire, parochi'a acésta cu alte 95 din Cottulu Marmatiei si alu Satu-marelu s'a incorporatu in dieces'a rusésca dela Muncaci (Munkács) si asia a inceputu a se introduce pe incetulu limb'a slavóna in beserica, antaiu prin unii cantori veniti din Ungvaru, cari nu sciau romanese. Acestu abusu s'a legitimatu mai tardiu prin usu ne'nteruptu, cu atátu mai vertosu, că romanii au inceputu a se mestecá cu unele familii russesci din suburbiulu russescu, numitu Némethi, si asia de dragulu cuscriei si alu cumetriei au suferiutu bucurosu limb'a slavóna pe langa cea romana in beserica.

Caracterulu besericeii in sa conservatu puru romanescu in tóta privinti'a, până ce pe la a. 1840 s'a tramiu romaniloru de parochu unu rutenu in persón'a dlui Gulovici, care au pastoritu acésta turma nefericita döuedieci de ani. Elu ne sciindu romanese, éra populu nepricependu russese, a inceputu se tie predice in limb'a ungerésca; in scóla, in adunari, in affacerile private, in tóte relatinnile sale cu populu vorbiá totu numai ungerese, si batjocoria pre bietii romani ca sunt asia de prosti, de nu mai vorbescu alta limba, decâtu cea romanésca. Asia facéndu-se catedr'a besericésca si scól'a romana areopagulu magiarisarei, éra in vieti'a civile fiindu necurmatu in contactu cu ungurii calviniani, usioru se póte pricepe, că romanii pe incetulu sau unguritu intru atáta, cătu astadi sunt si de aceia, cari nu mai vorbescu limb'a loru romana, éra cu limb'a si-au pierdutu si sentimentele romanesci.

Dupa atáta nooru a urmatu si pucinelu seninu. Inaintatu fiindu parochulu rutenu de canonicu la Gherla, 'ia urmatu in 1859—60, fericitulu in domnulu Petru Branu. Elu era contrastulu intrupatu alu predecesorelu seu, adeca: omu cu sciintia si cu zelu pentru caus'a nationala romana. Ajutandu'lu si impregiarate tempulu de atunci, elu s'a luptatu resolutu pentru caus'a romana, si a reportatu unu succesu stralucitu, precum apriatu se vede din corespondentiele scrise pe acele tempuri din Satu-mare. Parochi'a romana si-a revindicatu dreptulu seu. Inse dorere, nu multu tempu a serbatoriu dreptulu triumfulu reportatu. Ridicandu hidr'a magiarismulu cu nóue arme si puteri capulu seu, n'a potutu lasá in pace nice pre Romanii

Satu-mareni. Ómenii rei, lipsiti de onöre si conscientia, au sumutiatu o parte a poporatiunei, in contra parochulu seu legitimu si le-a succesu a'lu departá si a'lu lipsi de parochi'a sa. Si asia Branu cadu victim'a sentimentelorü sale romanesci. Caus'a acésta trista s'a ventilatu atunci prin diuarielö romane, si din acele se vede chiaru atátu slabiciunea gubernulu diecesanu, cătu si marsiavi'a intrigantiloru.

In alta corespondentie ne vomu apropiá de presente. Romanu.

Conversatiuni istorice.

(Urmare si fine.)

Partea III. Sect. I. Incorporarea Banatulu la Ungari'a sub Mari'a Teresi'a; introducerea iobagiei in tiera; colonisarea Banatulu cu Serbi, Muntenegrini, Bulgari si mai in urma cu Nemti, Individualitatea poporulu romanu.

Sect. II: Miscarea, viati'a si lupt'a pentru esistentia a romaniloru banatieni in totu decursulu secolulu alu XVIII. Epoc'a lui Iosifu II. Regimulu germanu in Banatulu deslipitu de Ungari'a. Nationalitatea, biserica, scol'a si starea economica a romaniloru. Miscarea romaniloru transilvaneni din 1784 resimtita in Banatu.

Sect. III. Starea tierii Banatulu preste totu, si a poporulu romanu in parte, in respectulu politicu, culturale, si economicu in urm'a rescolei din 1784 si până la Leopoldu alu II. Epoc'a lui Stratimirovici; congresulu serbescu dela Timisióra — 1791. Declaratioriu Illiricum. Nouele plantatiuni serbe, germane si magyare in Banatu. Activitatea lui Jorgovicu, Cichindélu si altii.

Sect. IV. Luptele romaniloru banatieni la inceputulu secolulu alu XIX si până la 1848, pe terenulu culturalu si bisericescu. Activitatea lui Nicoara, Bojinca, Murgu, Diaconovici, Tomici etc.

Sect. V. Revolutiunea din 1848. Viati'a si miscarea romaniloru din acestu timp, adunarea din Lugosiu 1/13 Maiu. Terrorismulu maghiaru asupra poporulu romanu. Desfacerea Banatulu de Ungari'a si a bisericeii romane de ierarchi'a serbésca, proclamata in acea adunare din Lugosiu.

Sect. VI. Banatulu Temisianu sub absolutismulu Austriei defacutu de Ungari'a dela 1849 si pana la 1859. Tier'a divisata in Voivodina si Banatulu Temisiórei. — Regimentulu lui Schwarzenberg, Bach, Schmerling. Abolitiunea constitutiunei din 1851 (dupa cererea Rusiei). Activitatea deputatiloru romani din Banatu pe langa guvernulu din Vien'a. Meyerhoffer si Coronini. Lupt'a pentru Independentia bisericeii si scólei romane. Crearea episcopiei greco-unite din Lugosiu.

Sect. VII. Epoc'a dela anulu 1860 până la 1867. si 1868. Provisoriu. Constitutiunea din 20 Octomv. 1860 si 26 Febr. 1861. Consultarea poporatiunei romane si serbe din Banatu in cestiunea reincorporarii Banatulu la Ungari'a. Lupt'a romaniloru contra incordariloru si intrigeloru magiare. Deceptiunea poporulu romanu.

Sect. VIII. Epoc'a dela 1867—68 până la 1876. Dualismulu lui Beust si Deak. Despartirea bisericeii de ierarchi'a serbésca. Reinfintiarea Mitropoliei si a episcopielorü romane gr. or. in Banatu, Transilvani'a si Ungari'a. — Statutulu bisericescu. Legea nationalitatiloru. Incordari de maghiarisare. Actiunea, viati'a si misicarea nationala pe terenulu politicu, culturale si bisericescu in Banatu. Impilarile magiariloru domnitori. Decadenti'a morala si desastrelö economice in tóte tierile Ungariei.

Conversatiuni asupra traducerei cartiloru nöstre bisericesci.

Pána se ajungemu a da lectoriloru nostrii unele consideratiuni scrise asupra literaturéi nöstre bisericesci din punctu-de vedere mai inaltu, ne marginimu astadata a reproduce aci câteva specimini de traductiuni mai noue din cartile sacre.

Sinodulu bisericeii autocephale romane a decisu estimpu, precum scimu, a se traduce din nou tóte cartile bisericesci intr'o limba mai curata si mai neteda. Intr'aceea se facusera camu de 45 de ani încöce prin clerici si mireni, câteva incercari de traduceri noue, precum vomu vedea mai tardiu. Canoniculu Teodoru Popu dela Blasiu tradusesé psaltirea între anii 1830 până 1833 dupa textulu originale evreescu, ajutatu si de traductiunea germana a evreului Mendelsohn. Totu pe atunci se facea alte incercari la Iasi, sub conducerea neuitatulu mitropolitu Veniaminu Costache. Dintre mireni a fostu pre cătu scimu noi, Ioanu Eliadu celu de antaiu, carele cá bunu hellenistu, fostu odenióra discipolu alu renumitiloru dascalu grecesci, Ducas, Vardallah s. a. dela liceulu din Bucuresci, s'a incumatastu se traduca celu pucinu Pentateuculu dupa cei 70 din Alexandri'a, dupace conferise multu in acésta materia si cu mitropolitulu grecescu din insul'a Chio, unde petrecuse Eliadu in exiliu. Asia noi incepemu probele de traductiuni din cartea cea mai vechia a lumei, si inča asia, că pre cătu ne permite starea tipografiloru de acilea, le vomu da cu tóte singularitatile gramaticali, orthographice si cu atátu mai virtosu stilistice ale traductoriloru; remane apoi la lectori, cá se faca studiu comparativu între acestea si între alte traductiuni mai vechi si mai noue.

CAPU I.

1. In inceputu creó Domneđu cerulu si terr'a.
2. Iar terr'a érá nevedută si informá, si intunerec' preste abysu, si spiritulu lui Dumneđu se purtá pe. te ape.
3. Si disse Dumneđu: fiá luminá — si fü luminá.

4. Si veđu Dumneđu lumin'a quő bună (eră), și despartă Dumneđu dintre lumină și dintre întunerec.

5. Si chieimó Dumneđu lumin'a diē și întunerec nōpte; și se făcū sēră, și se făcū diminētiă. — Diē una.

6. Si diē Dumneđu: fiă firmament (Tăriă) in miđlocul apelor, și despartă apele dintre ape, si asiă se făcū.

7. Făcū dar Dumneđu firmamentul, si despartă Dumneđu dintre apele que erau sub firmament și dintre apele que erau d'assupra firmamentului; si asiă se făcū.

8. Si chieimó Dumneđu firmamentul, ceru, si veđu Dumneđu quő bun (eră). Si se făcū sēră, și se făcū diminētiă. — Diao adoa.

9. Disse iar Dumneđu: adune-se apele quele de sub ceru intr'o congregațiō una, și arate-se uscatul; si asiă se făcū: si se adunarō apele quelle de sub ceru in congregațiile lor, și apparū uscatul.

10. Chieimó Dumneđu atunci uscatul, pământ; iar sistemele apelor, le numi Mări; și veđu Dumneđu quő bine (eră).

11. Mai diē Dumneđu: germine pământul erbă verde semēnătore de semēnță dupō genere și assemēnare, și lemn fructifer făcētōr de fructe, a quāruiă semēnță in sine (să fiă) dupō genere și assemēnare assupra pământului; și asiă se făcū.

12. Si produsse pământul erbă verde semēnătore de semēnță dupō genere (și dupō assemēnare) si lemn fructifer făcētōr de fructe, a quāruiă semēnță (eră) intr' ēnsul dupō genere assupra pământului; și veđu Dumneđu quő bine (eră).

13. Si se făcū sēră, și se făcū diminētiă. — Diao a treia.

14. Disse iar Dumneđu: fiă luminători in firmamentul cerului spre luminarea terrei (si dominarea diē și nōptii), și spre a despartă dintre di și dintre nōpte, și fiă drept semne și la timpi, și la diē și la anni.

15. Si fiă spre luminare in firmamentul cerului, qua se lumine assupra terrei; și asiă se făcū.

16. Si făcū Dumneđu doi luminători mari; pe luminatorul quel mare in capul diēi, si pe luminatorul mai micul aquestuiă in capul nōptii, precum și stellele.

17. Si fi pusse Dumneđu in miđlocul firmamentului cerului, spre a lumină assupra terrei.

18. Si a fi in capul diēi și nōptii, și a despartă dintre lumină și dintre întunerec; și veđu Dumneđu quő bine (eră).

19. Si se făcū sēră, și se făcū diminētiă. — Diao a patra

20. Disse iar Dumneđu: producă apele reptile de sufflete viețuitōre; si passeri svolătōre assupra pământului in firmamentul cerului; și asiă se făcū.

21. Si cređ Dumneđu cetii quei mari si ori-que sufflare de animale trirītōre que produsserō apele dupō generii lor, și ori que passere aripatā dupō genere; și veđu Dumneđu quō bune (eră).

22. Si le binecuvēntō Dumneđu diēndu: cresceți și vē inmulțiți și impleți apele in Mări; și passerile inmulțiăscă-se assupra pământului.

23. Si se făcū sēră, și se făcū diminētiă. — Diao a cincia.

24. Disse Dumneđu erō: producă pământul sufflet viețuitōr dupō genere, patrupede, și trirītōre, și fere alle pământului dupō genere; și asiă se făcū.

25. Si făcū Dumneđu ferele pământului dupō genere, și vitele dupō genere, și tōte trirītōrele pământului dupō generele lor; și veđu Dumneđu quō bune (eră).

26. Disse apoi Dumneđu: se facem omu dupō imaginea nōstră și dupō assemēnare; și fia domni pescilor mării, și passerilor cerului, și vitelor tōte și terrei întregi, și tuturor reptililor que se tririscu assupra pământului.

27. Si cređ Dumneđu pe omu; — dupō imaginea lui Dumneđu făcū pe dēnsul, mascule-si-femine fi cređ pe dēnsul.

28. Si binecuvēntō pe dēnsii Dumneđu, diēnd: cresceți și vē inmulțiți și impleți pământul, și fi domni și fiți in capul pescilor mării, passerilor cerului, și tuturor vitelor, și terrei întregi, și tuturor reptililor que se tririscu assupra pământului.

29. Si diē Dumneđu: ecē dideiu vō tōtă erb'a sporitōre que își revarsă semēnță assupra pământului, și tot lemnul que are in sine fructu de semēnță sporitōre: fiă vō in demāncare.

30. Si la tōte ferele pământului, și la passerile tōte alle cerului, și la tōtă trirītōrea que se mișcă assupra pământului, que are in sine sufflare de viețiă — tōtă erb'a verde (fiă) spre nutriment. Si asiă se făcū.

31. Si veđu Dumneđu tōte quāte a făcū; — și ecē bune fōrte (era). Si se făcū sēră și se făcū diminētiă. — Diao a șesēa. (Va urmă).

Sciri diverse.

(O ilustrațiune a stărei nōstre materiale.) Cetimu in „Szabadság“: In Siri'a (comitatulu Aradului) s'au vendutu prin licitare judecatorēsca o curte si o viă, pentru cari unu creditoriu din Aradu inprumutase 400 fl. v. a., cu 4 fl. 90 cr. v. a. di patru fl. 90 cr. v. a. In faci'a locului de licitare — in cancelari'a notariale — erau vreo 20 de insi presenti, intre acestia si adjunctulu notariului, carele din gluma dede pentru curte mai multu cu 10 cr. decâtu ceialalti, adeca 70 cr.; inse ce surprindere, candu prin „niminea mai multu? a treia-ora“, trecū pentru 70 cr. curtea in proprietatea lui. Chiaru asiă s'au intemplat si cu viă de 1130 °□; acēsta pentru 4 fl. 20 cr. inca trecū in proprietatea altuia. Acestea in adeveru sunt nisce relatiuni triste.

(Tablouri nationale). Domni Gr. Luis, librariu si F. A. Lachmann, oficieru c. r. si corespondentu militariu, au intreprinsu reproducerea acelor tablouri frumoșe, pe cari, dupa cum anuntiaseramu cu alta ocaziune, le esecutā la comand'a Domnitoriului Carolu, pictorulu Schönberg; si cari reprezenta stralucitele lupte ale armatei romane in contra Turciloru. Aceste tablouri sunt pe pensa, in colōre de uleiu, intinse pe pervasu si puse in rama poleita in latime de 12 centimetri, asia, cā dimensiunea totala a tablouriloru insemnate sub lit. A B si C de 97 centimetri inaltime 79 cent. largime. Tablourile incepundu dela lit. O voru avea 104 cent. inaltime pe 79 cent. largime. Tōta seri'a se compune din copie fidele ale originalelor. Tablourile sunt cele urmātōre: A) O desiarja de calarasi cu M. S. R. in capulu colōnei, (Episodu de manevra). B) Portretulu M. S. R. Domnitoriului, C) Idem alu M. S. R. Dōmnei (ambele in marime naturala a bustului). D) Ataculu Grivitei in diu'a de 30 Augustu 1877. E) Trecerea armatei romane preste Dunare la Corabi'a. F) Bombardarea Vidinului. M. S. R. In bateri'a Carolu la 15 Maiu 1877. G) Inspectiunea M. S. R. in interiorulu redutei Griviti'a. I) Intālnirea Musirului Ghazy Osman-Pasia cu M. S. R. dupa capitularea Plevnei la 18 Nov. 1877. L) Ataculu positiuniloru inaince la 27 Augustu 1877. M) Reluarea Grivitei la 31 Augustu 1877 deminēti'a. N) Ataculu positiuniloru dela Dolne-Dubnicu la 31 Octomvre 1877 de catra cavaleri'a romana. O) Trecerea M. S. R. preste platoulu dela Bucovu la 28 Noemvre 1877. Tablourile sub Lit. A si B sunt dejā gatā. Pretiulu tablouriloru va fi loco Bucuresci pentru bucata 40 lei (2 Napoleoni); la comande din afara se voru adaogā spesele de embalagiū si transportu. Acei Domni cari voru voi a posedē aceste tablouri, se potu adressā la d-nii; Gr. Luis librariu, strad'a Lipsani Nr. 18, sēu la d. Lachmann, strad'a Griviti'a Nr. 57 si la magazinulu de tablouri alu d. Harch et Com. calea Victoriei Nr. 74 — in Bucuresci. Se potu face si abonamente pentru seri'a intrēga, care se va completā numai in cursu de ani de acuma inainte, esindu cam din 2 in 2 luni cāte unu tablou. — Cāte 2 lei din fiacare tablou vendutu se destina in folosulu veduveloru si alu orfaniloru ostasiloru romani, caduti in campani'a dela 1877—1878.

(Unu pesce decoratu). — P. Ll. istorisese cā Iohan Much din Pesta vechia, pescui alaltaeri in Dunare unu pesce de o maja (44 oca). Acēst'a n'ar fi mirare, cāci pesci sunt multi de asia greutate. Ceea ce era in sa deosebitu la acelu pesce, este faptulū vediutu de o multime de martori, cā de urechi'a lui se acatiase crucea unui ordinu. Pescariulu aretā ceea ce a aflu si crucea s'a espusu in birtulu Zeilinger spre vedere. Locotenentulu de honvedu Mück, care a fostu in Buda Veche, cercetā crucea si constatā ca este crucea de meritu de auru cu corōna, austriaca. In ce modu va fi ajunsu pescele la acestu ornamentu de ordinu? Judecandu dupa starea bandei crucei, pescele a trebuitu se pōrte multu tempu acestu ornamentu.

(Lupt'a intrē o brōsca tiestōsa si unu siērpe sunatoriu) are se fia mână in sal'a Szécheny! Pretiulu intrarei 50 cruceri de persōna. Astu-felu anuntia așteptele lipite pe coltiurile stradeloru unui orasiu mai insemnatu din Ungari'a.

A vedea o brōsca tiestōsa, nu este ceva rar: a vedea in sa unu siērpe cu clopotiei, celu mai veninosu din toti sierpii, si chiaru in lupta cu o brōsca tiestōsa, trebuiā se fia interesantu, si prin urmare trebuiā se fia vediutu.

Publiculu alerga si se indesa in sal'a Szécheny, unde, cu cāte-va dile mai inainte incepuse a se dā felurite representatiuni de gimnastica, scamatori'a, etc. Lupt'a intrē numitele animale era lasata la finele programei. Lumea așteptā cu nerabdare.

Eata cā i vine rendulu. Unu individū necunoscutu, cu unu esterioru camu nepeptenatu, apare pe mic'a scena, tiindu in mana o farfuria mare, ér' in farfuria o brōsca tiestōsa viă.

Mare tacere in tōtă sal'a, nerabdatori si curiosi fiindu toti d'a vedea mai curendu pe infioratoriulu adversariu alu brōscei.

Deodata, in mijloculu tacerei, individulu nostru se si adresēdā cātra publicu cu aceste cuvinte:

Dōmneloru si domniloru, amu adusu acēsta brōsca tiestōsa, cā se se lupte cu unu siērpe sunatoru. De aceea ve rogu, siērpele sunatoru fiindu fōrte veninosu cā se desiertati scaunele din apropierea scenei, pentru cā nimeni din d-vōstra in cursulu luptei se nu fia stropitu de veninulu siērpelui.

Publiculu indata se departā de scena, asia ca nimeni nu mai erā in apropiere.

Individulu nostru isi urmā cuventarea, punendu brōsc'a josu:

„Acum se ve mai rogu ceva. Brōsc'a cum vedū, este gat'a de lupta. Dāca cine-va din d-vōstra are unu

siērpe sunatoru, bine-voiēscā a'lu pune in fati'a brōscei si lupt'a va incepe indata!“

Si individulu fugi printre culise, ér' publiculu... tablou!

(Mortu in bratiāle miresei sale.) Unu sergentu anume Bassler primise la cererea sa unu concediu de optu septemani, de care avea trebuintia se'si vēdiā de nisce afaceri ale sale familiare si in urma se se insōre. Dupa ce elu primi biletulu de concediu, la care nu prea se așteptā, fū coprinsu de o asia mare bucuria, in cātu alergā indata la mirēs'a lui, pentru cā se i comunice inbucurātōrea scire. Se prea intielege ca bucuri'a copilei inca nu erā mai mica. Dar' de abea cei doi teneri staturera impreuna vreo 1/2 ora, candu sergentulu scotiendu unu strigatu puternicu, cadu mortu in bratiāle desperatei sale mirese.

(Viatia lunga.) In 25 Ianuariu a. c. a muritu in Salciō'a de josu, comitatulu Turdei, unu anume Toma Iuonete in etate de 125 ani. Acelu betranu traise intr'o coliba miserabila in codra si amblā in totu tempulu cu peptulu desvelitu. (?)

(Despre atentatulu asupra generalului Drentelen) se publica urmātōrele amenunte:

Cu doue dile inaintea atentatului, generalulu primū din partea „Comitetului esecutivu“ o scrisōre prin unulu din adjutantii sei, in care erā sommatu, ca in casu dēca nu va incetā cu persecutarea criminaliloru politici si dēca nu va sistā torturarea loru in prinsori prin organele politiane, — elu va fi in pucine dile pedepsitu cu mōrte. Acēsta somatiune erā scrisa pe unu micu petecu de chartie. Dupa cetirea acelei scrisori generalulu intra tienendu acea chartie in mana, in salonu, unde se aflau soci'a si fiic'a sa, in societate a trei demnitari mai inalti. „Tocmai primū, dela faimosulu „Gubernu nationalu“ o noua sententia de mōrte!“ esclama siefulu gendarmeriei intrandu, — „enu priviti pe ce felu de petecu isi publica acelu gubernu sententiele sale; elu ar putea fi ceva mai cu consideratiune si se observe mai multa demnitate in formele sale esteriōre.“ In diu'a urmātōre desu de diminētiā Drentelen primū o noua editiune de lucsu a sententiei de mōrte, tiparita pe chartie imperiala de formatulu celu mai mare. La vederea aceleia remase fōrte uimitu, pentru ca acuma se putea convinge, ca „gubernulu revolutionariu“ avea agenti si partasi chiaru in cele mai superiōre cercuri ale functionariloru. Cei trei demnitari cari se aflau in salonu in momentele candu se petrecuse scen'a descrisa mai susu, au fostu arestati.

(Din Varsiovi'a se anuntia), ca acolo s'au pedepsitu o multime de studentu din caus'a propagandei socialiste. Afara de acēsta 72 studentu dela universitate din Moskwa, cari se afla inchisi in citadel'a din Varsiovi'a, voru fi deportati in Siberi'a.

(Bibliografia). In dilele acestea aparū si a II brosiura din „Indreptariulu practicū in tōte afacerile finantiale“, compusu de d. Georgiu Popu, secretariu m. reg. finantialu si presiedinte alu oficiului pentru mesurarea competintieloru din Alba-Jul'i'a.

Pretiurile cerealielor

si altoru obiecte de traiu au fostu la

18 Aprile in Sibiu:

Grān, dupa cualitati	1 hectolitru fl.	5.20—6.—
Grān, amestecat	1 „ „	4.30—4.90
Secara	1 „ „	3.30—4.70
Papsioiu	1 „ „	2.90—3.30
Ordiu	1 „ „	3.40
Ovesu	1 „ „	1.80—2.20
Cartofi	1 „ „	1.20—1.30
Mazare	1 „ „	6.—6.50
Linte	1 „ „	10.—10.50
Fasole	1 „ „	4.50—5.—
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	34.—35.—
Untura (unsōre topita)	50 „ „	27.50
Carne de vita	1 „ „	35—40
Oua 10 de	„ „	—20

Cursulu monetelor in val. austr.

Vien'a, 17 Aprile.

Gabinii imperat. de aur	fl.	5.54 cr.
Moneta de 20 franci	„	9.33 „
Imperialu rusescu	„	9.58 „
Moneta germana de 100 marce	„	57.55 „
Sovereigns englesi	„	12.— „
Lira turcēsca	„	10.58 „
Moneta austr. de argintu 100 fl.	„	— „

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

12 Aprile.

Obligatiuni rurali din 1864 cu 10%	l.	102.1/2 b.
Inprumutulū Oppenheim din 1866 cu 8%	„	103.— „
Obligatiune de imprumutū dominiāle din 1871 cu 8%	„	100.3/4 „
Credita fonciariu (hipot.) ruralu cu 7%	„	94.3/4 „
Credita fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7%	„	87.1/2 „
Inprumutulū municipale non (alu capit.) din 1875 cu 8%	„	98.— „
Fondulu de pensii (per 300 l. a.) cu 10%	„	178.— „
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	„	30.25 „
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1868 cu 6%	„	86.— „
Daci'a, Compania de asecur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	„	190.— „
Romani'a, Compania de asecur., (act. de 100 l. n.) 1873 cu 8%	„	75.— „

Tipariulu lui W. Kraft in Sibiu.